

Letnik XXVI

Številka 8

Oktober-November 1989

aluminij

Ljudska in študijska knjižnica
Trg svobode 1
62250 Ptuj

Glasilo delovne organizacije Tovarna glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo

Za nami je prvih devet mesecev gospodarjenja, ki jih lahko, glede na razmere v kakšnih živimo, ocenimo dokaj ugodno, saj smo dosegli pozitivni finančni rezultat. Naši vodilni pa nenehno poudarjajo, da nas ne sme prevzeti samozadovoljstvo, kajti potrebno se bo veliko bolj racionalno obnašati (spremeniti malomaren odnos do družbenih sredstev), če hočemo obdržati vsaj približno takšno dinamiko delitve osebnih dohodkov kot je bila v prvih devetih mesecih. Ne smemo pa pozabiti, da moramo zbrati začetna sredstva za MPPAI II.

Bomo upoštevali navodila?

Pred nedavnim je bilo na delavskem svetu veliko govora o neurejenih garderobnih prostorih, o uničevanju, krajah in podobnem, kar se nenehno ponavlja. Delavski svet je zadalžil odgovornega vodjo, da pripravi predlog rešitve.

Hišni red, ki ga bo potrebno upoštevati, bo izo-bešen v vseh garderobnih prostorih od 15. 11. 1989 dalje.

1. Ženska garderoba v sanitarni I je dokončno sanirana in sodobno urejena s kapaciteto 22 omar. S tem je rešen problem delavk iz pralnice in šivalnice ter iz DE Vzdrževanje in DE Promet.

nja glinice — sedanji lastnik in uporabnik stavbe.

3. V garderobnih prostorih hale A in B pripravljamo nov raspored uporabe garderobnih prostorov. V sedanje mojstrske sobe bomo preselili celotno dnevno izmeno. V veliki garderobni sobi bodo izmenci razporejeni po izmenah, v posebnem delu pa še ostali koristniki (strojna aluminija...). V tem primeru bomo morali vse delavce iz elektrolize, ki imajo garderobne omare v drugih sanitarnih prostorih, preseliti v te prostore.

S tem bo zagotovljeno več reda in boljše kontrola delavcev po izmenah.

Počitek

2. V sanitarni II je za potrebe praktikanov in pripravnikov že pripravljena posebna garderobna soba s pripadajočimi sanitarijami, kapacitete 50 omar. To smo dosegli z izselitvijo tujih delavcev (Drava, Pleskar...); ki že dalj časa brez dovoljenja zasedajo naše prostore. Sistem zasedbe in razdolitve garderobnih omar v tem prostoru bo potekal preko Izboraževalnega centra in oddelka uslužnostnih dejavnosti.

Zgradbo sanitarne II je potrebno v celoti sanirati in jo predati v upravljanje DE Splošne zadeve. Za sanacijo je zadolžena DE Proizvod-

4. Od 15. 11. 1989 bomo uvedli hišni red v vseh sanitarnih prostorih, in sicer:

Vse garderobne prostore bomo zapirali v času od 8. — 13. ure, od 16. — 21. ure in od 22,30 — 5. ure.

V tem času je v garderobne prostore možno priti samo na podlagi propustnice (predčasni odhod, BO in propustnica za zdravnika — serijski pregledi).

— V garderobnih prostorih ni dovoljeno poseda-nje, spanje, malicanje, popi-vanje, kvartanje in nepo-trebno zadrževanje.

— Za red in vzdrževanje garderobnih prostorov so odgovorni predelavci hiš-

Reklamacije

nikov in hišniki — vsak v svoji izmeni.

— V primeru kršenja reda v garderobnih prostorih je hišnik dolžan opozoriti kršitelje, nato pa poklicati vodjo izmene in v skrajnem primeru Službo samozaščite.

— vsameku delavcu mora biti zagotovljena najmanj ena enodelna, največ pa ena dvodelna garderobna omara.

— Hišniki vodijo posebno knjigo oziroma evidenco o uporabnikih garderobnih omar.

— Ob odhodu iz podjetja ali pa razporeditvi v drugo DE oziroma Službo se je delavec dolžan pri vodji oddelka uslužnostnih dejavno-

sti ali predelavcu hišnikov razdolitvi za omaro.

— Samovoljna vselitev v drugo omaro brez vednosti hišnikov in evidence v knjigi je kršitev delovne obveznosti.

5. Pri sklepanju pogodb s tujimi firmami bi se naj izogibali obveznosti zagotavljanja garderobnih prostorov njihovim delavcem. Tujе firme bi naj uporabljale svoje kontejnerje ali pa za silo obstoječi kontejner pri hali C.

Realizacija navedenih rešitev je v celoti izvedljiva s pomočjo vseh koristnikov garderobnih prostorov, predvsem pa vodstvenega in vodilnega kadra po delovnih enotah in službah.

Ivo Krnjič

Zlata pravila življenja

Revež, ki nima niti za hrano, ne more bančno varčevati.

Kjer se vse staro zaničuje, novo ni veliko vredno.

Človek je sprejemljivejši za mit kot pa za znanstveno dokazana dejstva.

Nekateri ljudje vse življenje ostanejo dojenčki.

Ljudje so nagnjeni k temu, da se prepirajo za malenkosti ali nebstvene stvari.

Jeza povzroči nesrečo.

Narod ni ustvarjen zaradi gospodarstva, temveč gospodarstvo zaradi naroda.

Spoštuj dobre gospodarstvenike.

Nobena stvar ni zastoj. Nekdo je za to nekaj plačal.

Največja od vseh modrosti je previdnost.

Nekaterih ljudi ni ničesar bolj strah, kot da bi mislili.

Nadzornik mora biti dober učitelj.

Podpiraj človeka v krizi, pa se te bo zapomnil vse življenje.

Razrešuj konflikte z nežnostjo.

Ne bodi čudak, vódi dialog.

Nikoli močno ne pretiravaj in ne laži.

Kako smo poslovali

V tabeli I in II prikazujemo, kako smo poslovali v septembru letos. V zadnjem stolpcu tabele prikazujemo tako mesečno kot skupno rast proizvodnje v tem letu v primerjavi z ustvarjeno proizvodnjo v enakem obdobju lani ter doseženo proizvodnjo letos v primerjavi z načrtovanim obsegom proizvodnje za letošnje leto.

Ob pregledu podatkov o doseženi proizvodnji v devetih mesecih letošnjega leta v DE Proizvodnja glinice ugotavljamo, da so rezultati v primerjavi z doseženo proizvodnjo v enakem obdobju lani vzpodbudni, vendar pa zaostajamo za načrtovanim obsegom. Tako smo Al hidrata kot Al_2O_3 proizvedli 76.463 ton oziroma 12% manj kot smo načrtovali, kalcinirane glinice 74.222 ton oziroma 13% manj, za enaki procent zaostajamo tudi pri proizvodnji raztopljenega vodnega stekla. Proizvodnja suhega zeolita je prav tako manjša od predvidenega obsega proizvodnje in sicer za 54%. Podrobnejše podatke o mesečni ter letni proizvodnji prikazujemo v priloženi tabeli.

Podatki o porabljenih surovinah pri proizvodnji Al hidrata kot Al_2O_3 nam kažejo, da smo v devetih mesecih porabili preveč boksita (indeks 106), Na hidroksida (indeks 122), pare (indeks 105) in električne energije (indeks 108) glede na dovoljeno porabo. Prihranek ugotavljamo pri žganem apnu in sicer za 47%.

V DE Proizvodnja aluminija smo v devetih mesecih dosegli dobre rezultate, saj smo proizvedli 69.164 ton elektrolitskega aluminija, kar je za 27% več kot lani v enakem obdobju in 3% več kot smo načrtovali za to obdobje. V elektrolizi A smo proizvedli 13.548 ton elektrolitskega Al (indeks 98), v elektrolizi B 25.627 ton elektrolitskega Al oziroma 6% več kot smo planirali in v elektrolizi C 29.989 ton elektrolitskega Al oziroma 3% več od predvidene količine.

Iz podatkov o porabljenih surovinah na tono elektrolitskega Al je razvidno, da v vseh treh elektrolizah prekoračujemo dovoljeno porabo posameznih surovin. Tako v elektrolizi A ugotavljamo za 4% večjo porabo anodne mase, 11% večjo porabo Al fluorida in 1% večjo porabo električne energije.

TABELA I: DINAMIKA POSLOVANJA – INDEKSI FIZIČNEGA OBSEGA PROIZVODNJE

DE / PROIZVOD	Enota mere	PLAN PROIZVOD.		DOSEŽENA PROIZVODNJA				INDEKSI			
				1988		1989		1989/88		1989	
		IX	I-IX	IX	I-IX	IX	I-IX	7:5	8:6	7:3	8:4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
DE PROIZVODNJA GLINICE											
Al hidrat Al ₂ O ₃	t	8.850	87.291	8.271	72.932	7.686	76.463	93	105	87	88
Kalcinirana glinica – predelana	t	—	—	—	—	—	22	—	—	—	—
Kalcinirana glinica – redna proizvodnja	t	9.346	85.045	8.579	73.674	6.827	74.222	80	101	73	87
Prodani hidrat – Al ₂ O ₃	t	190	1.690	143	938	10	2.180	7	232	5	129
Skupaj (kalc. glinica + prodani hidrati)	t	9.536	86.735	8.722	74.612	6.837	76.424	78	102	72	88
Raztopljeno vodno steklo 38° Be	t	1.141	10.385	811	7.314	1.067	9.078	132	124	94	87
Raztopljeno vodno steklo 42° Be	t	16	150	—	105	21	139	—	132	131	93
Zeolit A – 45	t	333	3.029	127	993	177	1.404	139	141	53	46
DE PROIZVODNJA ALUMINIJA											
Elektrolitski Al – hala A	t	1.523	13.861	1.458	14.497	1.408	13.548	97	93	92	98
Elektrolitski Al – hala B	t	2.678	24.144	1.913	19.046	2.926	25.627	153	135	109	106
Elektrolitski Al – hala C	t	3.199	29.114	3.287	20.865	3.293	29.989	100	144	103	103
Skupaj hale	t	7.400	67.119	6.658	54.408	7.627	69.164	115	127	103	103
Anodna masa	t	500	8.000	1.194	14.760	—	6.605	—	45	—	83
Anodni bloki – B	t	1.000	15.860	766	4.982	—	14.041	—	282	—	89
Anodni bloki – C	t	—	16.150	1.955	13.965	—	17.387	—	125	—	108
LIVARNA											
Al formati – za prodajo	t	3.632	33.050	4.631	35.624	4.646	42.561	100	119	128	129
Al formati – za izparilce	t	—	—	299	1.421	—	444	—	31	—	—
Livarniška zlitina – za prodajo	t	522	4.751	450	1.748	513	4.860	114	278	98	102
Livarniška zlitina – za odlitke	t	135	1.233	127	1.090	107	993	84	91	79	81
Gnetena zlitina – za prodajo	t	904	8.226	802	6.668	818	7.254	102	109	90	88
Gnetena zlitina – za lastno porabo	t	—	—	—	—	—	14	—	—	—	—
Predzlitina – lastna poraba	t	73	663	99	753	95	898	96	119	130	135
Al žica E Al + P-11	t	109	986	—	1.008	2	1.177	—	117	2	119
Al trak – ozki za prodajo	t	575	5.236	128	2.120	340	2.776	266	131	59	53
Al trak – ozki za rondelice	t	658	5.984	544	4.493	453	4.762	83	106	69	80
Al trak – široki za prodajo	t	931	8.474	451	2.081	725	4.855	161	233	78	57
Al trak – široki za izparilce	t	329	2.992	24	1.422	320	2.431	1.133	171	97	81
Drogi za kline in stikala	t	15	135	31	173	—	—	—	—	—	—
Pretapljanje Al za tuje naročnike	t	82	748	—	2.269	—	37	—	2	—	5
DE PREDELAVA ALUMINIJA											
Rondelice	t	329	2.992	278	1.912	251	2.363	90	124	76	79
Izparilniki	t	164	1.496	166	1.475	180	1.482	108	100	110	99
DE LLBK TRBOVLJE											
Al odlitki	t	130	1.160	118	1.120	106	1.026	90	92	82	88
Blagovna proizvodnja	t	7.296	68.371	7.024	53.756	7.582	68.354	108	127	104	10

V elektrolizi B smo porabili 94% več kriolita in 9% več Al fluorida kot nam dovoljujejo normativi. V elektrolizi C pa smo se, razen pri kriolitu (indeks 120), dokaj varčno obnašali, saj smo porabili precej manjše količine surovin od načrtovanih. Podatki o porabi naše najvažnejše surovine – električne energije pa so ugodni, saj v elektrolizi A sicer presegamo planirani normativ za 1%, v elektrolizi B in C pa je poraba manjša in sicer za 3% oziroma 2% od načrtovane.

Podatke o fizičnem obsegu proizvodnje ustvarjene v livarnah po asortimentu prikazujemo v priloženi tabeli, iz katere je razvidno, da v glavnem presegamo načrtovane količine, razen pri ozkem in širokem traku. Proizvodnja rondelic v DE Predelava aluminija je letos v devetih mesecih za 24% večja kot v enakem obdobju lani vendar pa 21% zaostajamo za planirano količino. Izparilnikov smo proizvedli 1.482 ton in se vedno bolj približujemo planirani proizvodnji (indeks 99). S proizvodnjo 1.026 ton Al odlitkov v DE LLBK Trbovlje zaostajamo tako za lansko doseženo kot za letošnjo načrtovano proizvodnjo. Skupen obseg blagovne proizvodnje je 68.354 ton in je za 27% večji kot v enakem obdobju lani oziroma 3% nad načrtovanim obsegom.

TABELA II: PREGLED PORABLJENIH NAJVAŽNEJŠIH SUROVIN NA ENOTO PROIZVODA

DE / PROIZVOD	Enota mere	Planski normat.	Dosež. normativi		Indeksi	
			IX	I-IX	4:3	5:3
1	2	3	4	5	6	7
DE PROIZVODNJA GLINICE						
Al hidrat Al_2O_3	t					
– boksit	t	2,557	2,536	2,7107	99	106
– Na hidroksid	t	0,1034	0,1152	0,1263	111	122
– para	t	4,344	4,133	4,556	95	105
– žgano apno	t	0,0734	0,0166	0,0387	23	53
– električna energija	kWh	397,181	454,576	428,489	114	108
Kalcinirana glinica	GJ					
– toplotna energija	t	5,414	6,615	5,7045	122	105
– para	t	0,040	0,040	0,040	100	100
– Al fluorid	t	0,0002	–	–	–	–
– električna energija	kWh	34,779	38,084	35,081	110	101
DE PROIZVODNJA ALUMINIJA						
Elektrolitski Al – hala A	t					
– glinica	t	1,920	1,920	1,920	100	100
– anodna masa	t	0,559	0,5818	0,579	104	104
– kriolit	t	0,025	0,0216	0,0184	86	74
– Al fluorid	t	0,040	0,0431	0,0444	108	111
– električna energija	kWh	18,080	18,688	18,350	103	101
Elektrolitski Al – hala B	t					
– glinica	t	1,920	1,920	1,920	100	100
– anodni bloki	t	0,455	0,458	0,443	101	97
– kriolit	t	0,030	0,040	0,0583	133	194
– Al fluorid	t	0,040	0,045	0,0436	113	109
– električna energija	kWh	15,193	14,663	14,696	97	97
Elektrolitski Al – hala C	t					
– glinica	t	1,925	1,925	1,925	100	100
– anodni bloki	t	0,440	0,4312	0,417	98	95
– kriolit	t	0,001	–	0,0012	–	120
– Al fluorid	t	0,0175	0,0135	0,0133	77	76
– električna energija	kWh	13,864	13,657	13,601	99	98
Anodna masa	t					
– petrokoks	t	0,67165	–	0,5862	–	87
– katranska smola	t	0,338015	–	0,3343	–	99
– zemeljski plin	Sm ³	4,42	–	4,42	–	100
– električna energija	kWh	150	–	150	–	100
Anodni bloki – B	t					
– petrokoks	t	0,662	–	0,71369	–	115
– katranska smola	t	0,180	–	0,14784	–	82
– zasipni koks	t	0,061	–	0,0099	–	16
– zemeljski plin	Sm ³	83,1	–	133,31	–	160
– električna energija	kWh	389,3	–	235,05	–	60
Anodni bloki – C	t					
– petrokoks	t	0,651	–	0,6857	–	105
– katranska smola	t	0,180	–	0,1436	–	80
– zasipni koks	t	0,056	–	0,0126	–	23
– zemeljski plin	Sm ³	83,1	–	115,16	–	138
– električna energija	kWh	389,3	–	204,75	–	53

* programiran normativ

Vegova domačija

Tominc

Čakajoč na novi dom (Adamovi)

Adamov novi dom

Pomoč Haložam

Zima se bliža, naši Haložani pa so še vedno v negotovosti, ali jim bo uspelo priti na toplo še preden bo zamelo poti do njihovih novih domov.

V sindikatu so pred kratkim dejali, da ni dovolj le enkratna pomoč in ker obljuba dela dolg, skušajo pomagati, koliko se trenutno da. V zadnjem času so organizirali skupine naših delavcev, ki so pomagali pri gradbenih delih. Socialna služba, ki ves čas po naravni nesreči sodeluje s Centrom za socialno delo, pa je obiskala naše najbolj prizadete družine.

Fotografije, ki jih objavljamo, so dovolj zgovoren dokaz, da je potrebno še veliko postoriti. Nekaterim gre delo hitreje od rok, drugim manj. Nekateri imajo več sodelavcev in prijateljev, drugi manj. Nekateri imajo tudi več tistih, ki so jim »sauš«, ker vidijo le to, kar so ljudje dobili, ne vidijo pa tega, kar so izgubili. Žalostno, vendar resnično.

V poročilu je zapisano:

— Družina Adam z obojimi starši še vedno v dveh prikolicah ob novi hiši na Ptujski gori, ki je v fazi finalizacije (manjkajo še podi in tapiciranje sten). Adamovi so zadovoljni z izvajanjem del in odnosom občinskih organov kot DO TGA do reševanja njihovega problema. Upajo, da bodo v oktobru vseljeni. Žena Franca Adama dela v Planiki in je doslej prejela le 3.000.000 din pomoči, pri-

čakuje še dolgoročni kredit pod ugodnimi pogoji.

— Jože Novak, Jelovica 28 še biva v stari močno poškodovani hiši ob novogradnji, ki je po najini oceni na polovici gradnje do vselitve. Imenovani ima material za dograditev, vendar čaka na izvajalce. Dela se zavlačujejo, ker sodelujejo predstavniki spomeniškega varstva. Prosi za posredovanje pri občinskih organih za hitrejši pristop k delu.

— Družina Darka Tominc, ki je v septembru 1989 postal solastnik novogradnje, stanuje v novi nedograjeni hiši. Material jim dovažajo, vendar prepočasi. Večino del izvajajo sami s pomočjo prijateljev. Prosijo za kredit v TGA pod ugodnimi pogoji.

— Družina Vajskopf stanuje v najemniški hiši v Stogovcih, kjer bo, po izjavi žene, počakala na dodelitev stanovanja v TGA. Ženo sva napotila tudi na SSS Ptuj zaradi vloge za solidarnostno stanovanje.

— Družina Vidovič prebiva prav tako v najemniški hiši v Stogovcih. Pripravljen je izkop na parceli in nekaj materiala. najprej bodo gradili gospodarsko poslopje zaradi preselitve živine, nato pa stanovanjsko hišo.

— Družina Bedenik Slavomira biva na domu v Plajnskem in ureja dokumentacijo za novogradnjo.

Socialna služba

Začasni dom Vidovičevih

Jožekova domačija

Tominc

Jožekov novi dom

Obvestilo

Obveščamo vse delavce, katerih otroci so končali šolanje in iščejo zaposlitev, da se morajo prijaviti na Skupnosti za zaposlovanje, Ptuj, Osojnikova 1.

Skupnost za zaposlovanje jim bo nudila za čas nezaposlenosti zdravstveno zavarovanje ter pomagala pri iskanju zaposlitve.

Kadri v letu 1989

STANJE 1. 1. 1989	2750
PLAN 1989	2760
STANJE KONEC SEPTEMBRA	2821
POVPREČNO ZAPOSLENIH V 1989	2781.60
SPREJEM ZA DOLOČEN ČAS	242
RAZPOREDITVE ZA DOLOČEN ČAS	494
PRIHOD:	
— študenti oziroma pripravniki	29
— ostalo	241
SKUPAJ	270
ODHOD:	
— invalidske upokojitve	9
— starostne upokojitve	23
— predčasne upokojitve	12
— ostalo	155
— (izogibno)	73
SKUPAJ	199
PRIPRAVNICI	50
RAZPOREDITVE MED DE	161
ŠTEVILO INVALIDOV	430
DELEŽ INVALIDOV	15.24%

Upokojitev

Sodelavce, ki bodo v naslednjih 6 mesecih izpolnili pogoje za upokojitev, prosimo, da se oglašijo pri socialni delavki v kadrovske službi zaradi vložitve zahtevka za upokojitev.

Pogoje za upokojitev predpisuje Zakon o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja SFRJ in so naslednji:

STAROSTNA POKOJNINA

Delavec oziroma delavka pridobi pravico do starostne pokojnine, ko dopolni starost 60 let oziroma 55 let in pokojninsko dobo 20 let.

Zavarovanec, ki nima dopolnjene pokojninske dobe 20 let, pridobi pravico do starostne pokojnine, ko dopolni starost 65 let oziroma zavarovanka 60 let in najmanj 15 let zavarovalne dobe. Zavarovanec pridobi pravico do starostne pokojnine, ko dopolni 40 let oziroma zavarovanka 35 let ne glede na svojo starost. Če zavarovanka želi, se lahko upokoji, ko dopolni 40 let zavarovalne dobe.

PREDČASNA POKOJNINA

Delavec oziroma delavka pridobi pravico do predčasne pokojnine, ko dopolni starost 55 let moški in 35 let zavarovalne dobe ter 50 let starosti ženska in 30 let zavarovalne dobe. Ko uživalec predčasne pokojnine dopolni starost, predpisano za pridobitev pravice do starostne pokojnine (moški 60, ženska 55 let), se mu predčasna pokojnina več ne zmanjšuje oziroma pridobi status starostnega upokojenca.

Zahtevek je potrebno vložiti 6 mesecev pred planiranim odhodom v pokoj oziroma pred izpolnitvijo pogoja 40 let oziroma 35 let zavarovalne dobe zaradi možnosti pravočasnega posredovanja zahtevka Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. K zahtevku je namreč potrebno zbrati še dokumentacijo o osebnih dohodkih od 1. 1. 1966 dalje, dokumentacijo o zavarovalni dobi (dokup let, benefikacija ...) ter sklep o prenehanju dela.

Za podrobnejše informacije se obrnite na socialno delavko.

Informacijo pripravila
Bednjički Katarina

Srečanje dveh generacij

»Ideja o povabilu najstarejših vodij izmen je prišla iz elektrolize B. srečanje z ljudmi, ki so zagnali prve peči v Kidričevem je poleg nadvse humane poteze, tudi koristno srečanje dveh generacij, tehnologij, dveh različnih časov in navad, ki jih skorajda ne moremo več primerjati. Pa vendar je potrebno in nujno omeniti že pozabljeno resnico, ko se je v Kidričevem delalo dvanajst ur na dan, brez tople malice, v svojih oblekah, klobukih, brez strojev, brez benefikacije, rekreacije, brez nadur, torej delalo in preživelo v elektrolizi do pokojnine.

Sreča, da imamo Stojana Kerblerja, ki nam je ohranil nekaj dokumentov (fotografij) iz teh časov. Toda kaj, ko te fotografije ne najdejo prostora v pisarnah, kot da smo se rodili včeraj. Mogoče pa je tako boljše. Ne daj bože, da bi tako delali še kdaj«, je zaključil svoje razmišljanje vodja delovne enote Proizvodnja aluminija.

Ko sva s tovarišem Kozdercem prišla, da jih poslikava in malo povprašava o prvih vtisih, so že sedeli z vodstvom DE Proizvodnja aluminija v pisarni tovariša Ercegovića, dobro razpoloženi in se spominjali starih časov in za nič jim ni bilo žal.

Spominjali so se tudi prvih govoric o izgradnji nove tovarne že v 70. letih, ki so si je vsi želeli, saj so vedeli, da je to edina rešitev za TGA, a je sami niso neposredno doživeli. Zato se jim je zdela še toliko lepša pobuda vodstva hale B in DE Proizvodnja aluminija, da so jih povabili medse, da so si lahko ogledali uresničitev tudi svojih sanj – nove oblate.

Včasih jim je malce ponačal spomin, ko so se poskušali spomniti mnogih svojih bivših sodelavcev, tako, da je zvenelo prav smešno, ko so za enega izmed njih vedeli, kje je doma, kakšno ženo ima, kakšen avto, le njegovega imena se nikakor niso mogli spomniti. Čas le hitro teče in tudi mnogo obrazov se je izmenjalo v njihovih 30.-40. letih delovne dobe.

Zraven raznih hudomušnih dogodkov in ljudi so se spominjali tudi prvega smrtnega primera, ki ga ne bodo kar zlahka pozabili.

NEKOČ IN DANES

TGA v celoti je zelo napredovala, tu ni kaj reči, so bili enotnega mnenja. Modernizacija je bila edina re-

šitev. To je napredek za celotno slovensko gospodarstvo in TGA predvsem zaradi čistejšega okolja in boljših pogojev dela. Modernizacijo je treba pozdraviti. Ker imamo dobre rezultate, so nas nekoliko nagajivo pobarali, ali jih mogoče »rihtamo«. Želeli so izvedeti, kaj vpliva na takšne pozitivne premike.

»Hala ni bila niti ozemljena, ko smo šli v pogon. Včasih smo ročno prebijali, bilo je dosti fizičnega dela, v službi smo nosili svoje obleke, pa take stvari. Če pogledate te fotografije (ena od najstarejših iz hale A visi v pisarni vodje DE), se lepo vidi, da smo delali s klobuki na glavah, vsak je bil oblečen v svoje stvari, ki jih je prinesel od doma. Prinesli smo si ponavadi stare čevlje, ki so se tukaj čez nekaj časa razsuli, pete so odpadle in bil si praktično bos.«

Ko smo jih povprašali o stvareh, ki se nam danes zde nekaj popolnoma razumljivega, kot npr. malica, aktivna rekreacija..., so se samo prizanesljivo smehljali in povedali, da so si malico nosili od doma, delali so ruski turnus 12, 24 in to recimo kar 7 dni nepretrgoma ponoči, kar je bilo izredno naporno in uničujoče. Pozneje so šli na tri dni popoldne, ponoči, tri dni dopoldne. Ko so prešli na osemurnik so delali tudi popoldne in sicer udarniško, gradili so naselje, elektriko...

»Smo v TGA začeli sami delati anodno maso, so morali delavci razbijati velike 25 kg plošče, ki smo jih uvažali iz Avstrije, na manjše kose. Delali so samo ponoči, kajti podnevi se je grozno kadilo in smola je tekla, in vse jih je peklo.«

Leta 1954 so začeli peči anode in se je tako kadilo, da nisi niti sodelavca spoznal na nekaj metrov.

Na vprašanje, ali so kaj hodili na bolniško, so vsi v en glas odgovorili »ne«. Rekreacije pa tako ni bilo.

Zaradi slabih pogojev dela so delavci včasih delali le en dan in jih nato več ni bilo. Tako se je zgodilo, da je predelavec še pred koncem »šihita« ostal sam, čeprav je zjutraj začel s šestimi novinci.

Najhuje je bilo po njihovem mnenju ob redukcijah, saj so morali v bistvu v 24 urah zopet zažrtati ves pogon. Niso poznali dviznih naprav, celo cele anode so dvigovali ročno.

Na vprašanje, ali so jo kdaj sami zagodli svojim mojstrom, se je eden izmed

njih junaško odrezal: »Oja, jaz sem jih potegnil za nos, a tega ne sme nihče vedeti!« in vsi smo se prav pristrčno nasmejali.

Kot primer male potegavščine je navedel:

»Bila je peč, ki je nagajala, obračala, dajala vročino od sebe, aluminij je pluskal prek kot voda. Ker se je bližal čas menjave izmene, so peč navidezno umirili in jo tako predali drugi izmeni. Le-ti so se čudili, kako jim je uspelo, a so že čez pol ure ugotovili, da so jih potegnili za nos, toda takrat je bilo že prepozno.«

Podobnih pripetljajev je bilo še več in še danes so se

Kostanjevec, Hameršek, Verič, Špoljar

Tudi miza je lahko slika

Po daljšem premoru je naše razstavišče Aluminij ponovno zaživelo. 25. septembra smo odprli razstavo del Alenke RIŽNER, diplomantke mariborske Pedagoške akademije – likovna smer, ki je predstavila predvsem različne variacije rastlinskih motivov na platnu in tkanini.

»Pristop k tematiki, ki sloni na slovenski folklorni ornametiki niha med dekorativnostjo in korektno izvedbo stiliziranih rastlinskih form.

Pridušeno niansirane barve, skupaj s simetrično kompozicijo, dajejo vtis čistosti in askeze.

V akvarelih pa avtorica išče predvsem igrivost, uravnoteženost in izrazno moč barve. Vsebina slike je podrejena barvi. Z izrazno močjo barve skuša doseči svojevrstno estetsko zadovoljstvo.«

Tako je zapisal likovni kritik Peter Rak, mi pa smo vsak po svoje doživljali razstavljena dela. Predvsem ženske smo si od bližje ogledale ter otipale razstavljene predmete in ugotavljale, ali sodi ta ali oni prt v barvno kombinacijo naših kuhinj, jedilnic...

Kmalu so se na panojih pojavili tudi listki »prodano«, kar pomeni, da nam je bilo všeč.

Na otvoritvi je bila tudi avtorica, ki je vsem, ki jih je zanimalo, kako slika, tudi razložila. Povedala pa je, da slika na blago tudi zato, da s prodajo zasluži za barve, ki so izključno iz uvoza, torej kvalitetnejše od domačih. Tako se ni treba bati, da bi barva pri pranju zbledela ali še kaj več. »Tudi blago, predvsem damasti brez vzorca, so iz tujine«, je poudarila. »Slikam po naročilu, vendar vzorce, ki so meni blizu. Ne preslikujem, ne prerisujem, izdelek je končno le moj! Slikam ročno in se ne ponavljam, zato je vsak moj izdelek unikat. Več dela vložim, večja je njegova cena.«

prijetno nasmejali svojim in potegavščinam drugih.

Takrat ni bilo heca, če je prihajalo do zastojev v delovnem procesu. Kazni so bile velike, lahko so jih celo obdolžili za sabotažo, čeprav sami niso bili nič krivi, ker niso mogli vplivati na nastale razmere.

STARO – NOVO

Primerjava starega z novim ni mogoča. Kar nam je bilo naročeno, smo morali storiti, če je bilo prav ali ne. Veliko smo delali tudi takega, kar ni bilo potrebno. Pri hali B je bilo že boljše, saj smo imeli izkušnje iz hale A.

Kam bi šli delat, če bi bili mlajši?

– Jaz bi šel v strojno, ne v halo (prvi)

– Jaz pa bi zopet šel v halo (drugi)

Na vprašanje, kaj počnejo sedaj, ko so v pokoju, so hudomušno odgovorili, da verjetno poznam upoko-

jenski pozdrav »nimam časa« in povedali, da je vedno kaj potrebno postoriti doma, okoli hiše, na vrtu, na polju.

STIKI S SODELAVCI

S sodelavci, ki so še ostali v tovarni se še srečujejo. Pridejo za tovarniški praznik, za novo leto in še kdaj, z nekaterimi pa se res niso videli že veliko let. Spomnili so se tudi tistih, ki so že umrli.

Na vprašanje, ali berejo Aluminij, so povedali, da ga v celoti preberejo, še posebej jih zanimajo poslovni rezultati in novosti. Obenem pa so nas rahlo pokarali, ker izhaja poredko in ker ga dobijo z zamudo.

Obenem so obljubili, da bodo zopet prišli med nas, če ne prej, za tovarniški praznik in za novo leto. Zaželeli so nam obilo delovnih uspehov.

Zapisala Lilijana Ditrih

Enajst tednov na specialističnem študiju marketinga v ZDA

Pred mnogimi davnimi leti, v času naših pradedkov in dedkov, je bila Amerika obljubljena dežela, kamor so potovali številni s trebuhom za kruhom. Mnogi so ga tam tudi našli in ostali za vedno. Potem so prišli časi, ko smo imeli tudi doma kruha dovolj in Ameriko so si lahko privoščili tudi tisti z ne preveč visokimi plačami (kot turisti). Že nekaj časa pa se nam bolj in bolj odmika, predaleč nam je celo Evropa, kaj šele Amerika. Zato je prava sreča, če se lahko udeležiš seminarja na ameriški univerzi, kjer se takole za tri mesece zgubiš med množico, kjer si tujec med tujci, živiš v stiski s časom, presenečen nad kontrasti bede in bogastva in željo čimveč vedeti, zvedeti, spoznati...

Čisto vsak seveda ne more sodelovati. Potrebno je izpolnjevati več pogojev. Moraš imeti visoko izobrazbo, pet let delovne prakse v zunanji trgovini, dobro morash obvladati tuji jezik (v našem primeru angleško), starostna omejitev je do 35 let in uspešno moraš opraviti izpit iz poslovnega jezika in razgovor pred skupino naših in ameriških profesorjev.

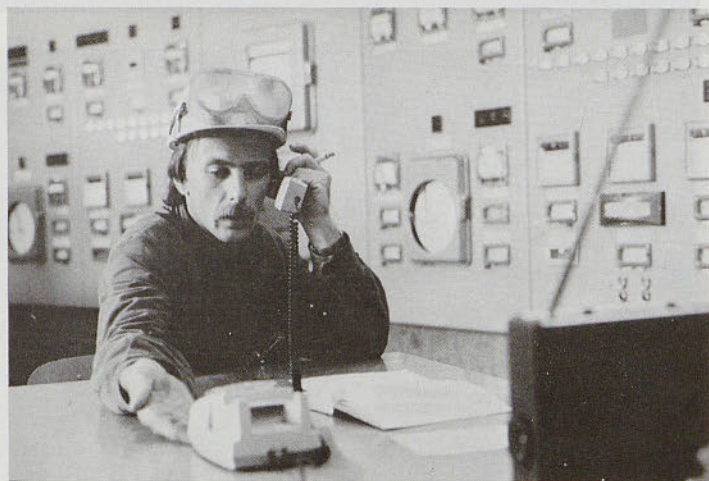
Vse to je imel in opravil naš sodelavec Matjaž Sotler, diplomirani ekonomist doma iz Ptuja. Bil je med 40 prijavljenimi oziroma 24 izbranimi kandidati, ki so se

udeležili seminarja na univerzi v Clevelandu.

Pogovarjala sva se pred več kot mesecem dni, kmalu po prihodu iz Amerike, ko vtisi še niso bili razporejeni po predalčkih spomina, da bi jih odpiral drugega za drugim: univerza, ogled podjetij, borza... Zadrega, kaj spraševati o resnem delu na univerzi (če se na ekonomijo nič ne spoznaš), se mi je razblinila v trenutku, kajti Matjaž Sotler je odličen sogovornik, in ostala sem radovedni poslušalec, ki tu in tam še kaj povpraša. Zapisala sem, kar je zabeležil moj pomočnik kasetofon (ki je ravno takrat nekaj »štrajkal«) in kar mi je ostalo v spominu.

Pa začnimo pri poletu, kajti priti v Ameriko, pomeni sedeti dolgih 10 ur v letalu. In ko si že tam, se srečaš s formalnostmi, ki ti vzamejo nekaj časa (štiri ure). Najprej te »osvetli« komisija za emigrante. Nič posebnega, vendar traja, da pregledajo vse dokumente. Potem pride še carinik, ki te, za razliko od naših, zelo vpludno nagovori in sploh dobiš takoj vtis, da so ljudje zelo prijazni. Takole okrog polnoči se je skupina namestila v študentskem domu, nekdanjem hotelu Holiday Inn, ki ga je univerza dokupila. Sliši se sicer zelo »nobl«, v resnici pa ni. Da ne boste mislili, v kakšnem razkošju je bil naš sodelavec

(Nadaljevanje na 8. strani)

Glinčar

(Nadaljevanje s 7. strani)

vec, naj takoj zapišem, da je to soba z dvema posteljama in kopalnico ter svetilko, za katero je bilo treba kupiti žarnico. Našim so dali TV in telefone, da so lahko poklicali domov (tako mimogrede; minutka pogovora v domovino je stala tri dolarje).

Naselje me je malce razočaralo, kajti tak univerzitetni center sem si vedno predstavljal odmaknjen od mestnega vrveža, tam pa pelje glavna clevelandska cesta ravno med univerzo in domovi. Univerza je državna, toda kljub temu dobiš občutek, da nekaj pomeni, čeprav so drugače privatne ustanove bolj cenjene.

Uradni sprejem za jugoslovansko skupino je bil v ponedeljek zvečer v reprezentančnem prostoru z gosti, od dekana univerze navzdol. Povabljeni so bili predstavniki firm, kjer naj bi slušatelji opravljali prak-

so. Prišel je tudi pomočnik clevelandskega župana, ki je slučajno Slovenec in konzul.

Predavanja so se začela takoj in zelo resno — vsak dan od pol devetih do petih popoldne. Vmes smo imeli tričetrt ure odmora oziroma časa za kosilo. Treba je bilo pohiteti, posebno zato, ker smo imeli popoldne ponavadi diskusije, pri nas bi temu rekli okrogla miza, kamor si moral priti urejen, s kravato itd.

Vsa predavanja na univerzi pa so zelo neformalna. Profesorji so sicer urejeni, študentje pa prihajajo, kakor jih je volja. V kratkih hlačah, copatih coklih, brez, s kapo, katere »šilt« je lahko naprej, nazaj ali postrani... Kot so predavanja neformalna glede garderobe in obnašanja, takšen je tudi potek predavanja. Tekla so tako kot pri nas, vsaj v mojih časih je bilo tako — profesor predava, študent

posluša. Nas so zanimale predvsem teme o marketingu, ustanavljanju podjetij, finančno poslovanje in podobno. Zelo zanimivo pa mi je bilo na popoldanskih predavanjih, ko je profesor samo usmerjal in vodil diskusijo in vsa skupina je sodelovala. Več ko je bilo vprašanj, boljša je bila diskusija, več smo zvedeli.

— Pa ni boli to prenaporno?

Še kar, saj rabiš nekaj časa, da miselno preklopiš. Dokler prevajaš v glavi iz slovenščine v angleščino, ni lahko. Poslušati še gre, težje je govoriti. Najtežje je bilo prvih štirinajst dni. Ne zaradi jezika, bolj me je motil časovni zamik in drugačen ritem dela, toda sčasoma sem se navadil. Veliko smo pridobili novih izrazov, ki jih bomo sčasoma tudi (žal) pozabili, ker jih ne bomo uporabljali.

Vsak dan smo dobili tudi tam od 50 do 60, včasih tudi 80 tipkanih strani materiala, ki ga je bilo potrebno prebrati, da smo lahko naslednji dan tvorno sodelovali v diskusiji. Na primer o problemu neke poslovne odločitve oziroma dogajanja, ki smo ga naslednji dan skupaj obdelali in poiskali zaključke. Časa za to ni bilo kaj dosti, po večerji in pozno v noč.

Struktura predavanj je bila taka, da smo poslušali približno 45 odstotkov iz marketinga, izključno iz vidika marketinga v ZDA — kako se trguje na ameriškem trgu in svetovnem, kakšni so pristopi, kako se raziskuje, preden greš na trg kot novinec, skratka čisto marketinški pristop.

Okrog dvajset odstotkov predavanj je bilo iz področja financ, več pa smo slišali o menežmentu, torej vodenju podjetja (struktura multinacionalk).

Vsak od nas je moral do konca seminarja pripraviti nalogo, ki jo je zagovarjal pred skupino in komisijo profesorjev. Obdelal sem vprašanje menežmenta in skupna vlaganja, torej to, o čemer pri nas zadnje čase veliko govorimo.

Imeli smo možnost kupiti vso literaturo, ki smo jo potrebovali. Prav tako nam je

bila na razpolago univerzitetna knjižnica, seveda opremljena z računalniki, kjer vse, kar želiš, poiščeš na terminalu. Seveda je vsak od nas lahko delal na računalniku, nekaj jih je bilo priključenih celo na bazo podatkov v Kaliforniji. To je bilo vsekakor presenečenje za nas. Mi, v TGA npr. pa mislimo, ker imamo pač nekaj računalnikov, da so dovolj. Toda problem je tudi v tem, če bi jih imeli sto, nam ne bi bilo dovolj, saj jih ne znamo koristno uporabljati. V Ameriki je delo z računalniki nekaj povsem normalnega.

Kot zanimivost naj omenim še to, da je knjižnica odprta vsak dan do 23. ure oziroma do polnoči. Ves varnostni sistem pa je tak, da se vsa vrata odpirajo od znotraj, tako da četudi ostaneš dalj časa, ven lahko prideš vedno, notri pa seveda ne more nihče.

Da ne bi bila predavanja presuhoparna, so ji popes-trili tudi z izleti ob vikendih (Chicago, Niagarski slapovi itd.) in ogledi nekaterih firm, vsak pa je opravil tudi prakso. O tem smo se pogovarjali že v predpripravi in vsak je povedal, kaj ga najbolj zanima in približno nam je bilo povedano, kam bo kdo šel. Zame je bilo rečeno, da bodo poskušali organizirati prakso v ALCOI (Aluminium company, firma, ki je največji proizvajalec in predelovalec aluminijevskih izdelkov v Ameriki. Tega sem bil zelo vesel, kakor tudi naše vodstvo, toda kljub teleksom in dogovarjanjem, ni bilo iz tega nič, ker pač univerza ni imela dovolj povezave s to firmo. Vse firme sprejemajo ljudi, lahko bi rekel, volontaristično in na podlagi vez, ampak ne takšnih kot jih poznamo mi, ki so povezane s privatnim življenjem. To so poslovne zveze. Nekdo te mora nekemu priporočiti. Tako se je končno zgodilo tudi meni, da sem lahko preživel en dan v Alcoi. Prakso sem namreč opravljal v dveh drugih firmah, ki nimata nič skupnega z aluminijem, zato sem se tembolj usmeril v menežment. Želel sem spoznati firmo, ki je dovolj velika in multinacionalno orga-

Še o našem pikniku

Vrsti

nizirana. S tem, kar sem spoznal tam, sem bil zelo zadovoljen.

— In kako ste vendarle prišli v Alcoa?

Profesor, ki je sicer poučeval na ekonomski fakulteti, vendar se je zelo aktivno vključeval v naše bivanje, Primorski Slovenec po rodu, je preko nekega drugega Slovenca, profesorja na univerzi, ki slučajno pozna nekoga v Alcoi, uredil tako, da sem obiskal to veliko firmo. Zelo vljudno so me sprejeli in približno tri ure sem se pogovarjal s prodajnim menedžerjem, potem sem šel obiskat nekaj njihovih kupcev (dva velika, dva manjša) v okolici Clevelanda. Popoldne sem prosil, če mi lahko pokažejo proizvodnjo, pa so mi vljudno odgovorili, da to ni mogoče. Tam je industrijska lastnina, skratka vso znanje, skrbno varovano. To je javno podjetje — delniška družba, kjer je javno vse, od kadrovske zadeve, do finančnega poslovanja, tudi to, koliko kdo zasluži, je mogoče zvedeti, proizvodnje pa ne pokažejo. Delno tudi zato, ker delajo za vojno industrijo, mogoče tudi zato, ker sem bil sam iz aluminijске firme, čeprav težko verjamem, da bi nas gledali kot konkurente, ampak pokazali niso nič. Malce me je presenetilo, ko pa sem razmislil o njihovem sistemu dela, ne več.

— Boste spoznanja in znanje, ki ste ga pridobili, lahko uporabili tudi v TGA?

Za vsemi spremembami, ki so na vidiku, upam da. Mislim širše na naš sistem, kajti šele po tem bi se lahko

naša podjetja reorganizirala tako, kot sem to videl zunaj. To je vsekakor dolgotrajen proces. Ne vem, sem skeptik, ali optimist, če rečem, da ne bo prej kot v petih letih, vsekakor pa bo to mukotrpen posel.

Kar se tiče TGA in povezave z Norveško, ki je v pripravi, mislim, da bomo lahko delali v okvirih, ki jih pri nas trenutno dopušča oziroma narekuje sistem. To se pravi, da vsega, kar sem v Ameriki videl, spoznal in se naučil, še ni možno uporabiti. Dejstvo je, da sedaj delam na kooperaciji, ki teče z Norveško izvoz-uvoz, s posebnim poudarkom na tistem delu, ki se tiče kompenzacije električne energije s Srbijo in v tem delu svojih novih spoznanj še ne morem uporabiti.

— Ste po vsem, kar ste videli, zadovoljni z delom v TGA?

Zaenkrat še. Delam v zunanji trgovini, torej to, kar je moje področje. Nov izziv je to, kar se trenutno dogovarjajo naši vodilni s tujimi partnerji in upam, da bomo lahko aktivno sodelovali, saj sem tudi v prvi fazi MPPAL.

Vsekakor bi bilo dobro, da bo TGA poslala več svojih ljudi na takšna in podobna izobraževanja, ki jih pripravlja Gospodarska zbornica.

— Kaj pa tole: delo vaših kolegov tam je verjetno veliko bolj cenjeno oziroma vrednoteno kot vaše tukaj doma.

V tem je bistvena razlika. Dodati pa bi moral, da se Slovenci velikokrat poču-

timo inferiorne, manjvredne, kar pa dejansko nismo. Vsa razlika je le v tem, da imajo v Ameriki, ali recimo na zahodu, veliko več možnosti. Tako daleč pred nami so: računalništvo, telefonija, vsa informatika. Grozno daleč. Vse je pri njih tako široko uporabno in razvejano, da si mi tega enostavno ne moremo predstavljati. Spoznal pa sem, da imamo celo več splošnega, širokega znanja. Tam so ljudje zelo ozko specializirani in kadar zaide pogovor v širino, se zgubijo. Tudi v firmah dela »ozko« vsak svoje področje. Točno se ve, do kod sega čigava odgovornost, kdo je komu nadrejen, kdo komu poroča, kaj je delovno področje nekoga in se ne spušča ne levo ne desno.

Že sistem šolanja je drugačen. Od osnovne šole do srednje je vse še zelo splošno in površno. Vsaj tako sem razumel, da je prvi letnik univerze uvajanje v študij.

— Kakšni so ljudje. Ste imeli priložnost pokukati tudi v njihove domove, zvedeti, kako živijo?

Ljudje so zelo prijazni in veliko bolj sproščeni kot Evropejci. Uporabljajo kup vljudnostnih fraz (v trgovinah, lokalih, ustanovah), ki tujca presenetijo. Se vam je že kdaj zgodilo, da so vas v trgovini vprašali, kako ste, kako se počutite, ali so vam rekli lepo, da sem vas videl... Meni ne. Tam je to normalno in velja vsakemu.

Tudi na ulici, ko smo sredi New Yorka, in to ponoči, na zemljevidu nekaj iskali, se je takoj ustavil nekdo in

ponudil pomoč, in to s čisto dobrimi nameni.

Kar najbolj bode v oči, je način oblačenja. Preveč natičkano deluje, neurejeno, barvno neusklajeno. Sam kaj takega ne bi nikoli oblekel. Veliko ljubša mi je evropska moda.

— Vas ni bilo strah noči in temnih ulic?

Izogibali smo se jih, kajti tam res ljudje spijo kar na ulici, pločnikih. Drugače pa so vsa večja mesta v večernih urah zelo živahna. Čez dan je manjši vrvež. Najbolj živo je na ulicah, ko gredo ljudje ob 12. uri na kosilo in popoldne, ko je konec službe. Pozna se, da je v zadnjih letih narasla tudi zaposlenost žensk in tako se je spremenil tudi način življenja. Pojavile so se restavracije s hitro hrano, mikrovalovne peči in industrijsko pripravljena hrana. Ko gredo ženske domov lahko spotoma kupijo že pripravljeno hrano, ki jo dajo samo v mikrovalovno pečico in kosilo oziroma večerja je pripravljena. Vse je seveda v plastični embalaži, tudi pribor je plastičen in ko družina poje, vržejo vse v smeti, torej odpade pomivanje posode. Tako se hrani velika večina oziroma tisti srednji sloj. Premožni živijo seveda drugače. Ženske ne delajo, imajo vso osebo in seveda livriranega šoferja.

Posebej privatnega življenja nisem spoznal. Na obisku smo bili pri Clevelandskem županu. Po pripovedovanju in kar smo lahko videli mimogrede, se družina zbere komaj ob večerji, (Nadaljevanje na 10. strani)

Obnovljena jedilnica

(Nadaljevanje z 9. strani)

ki je glavni obrok. Delo in šola trajata od devetih dopoldne do petih popoldne. Za družinsko življenje ostanejo vikendi. Dopustov kot mi, ne poznajo. Uživajo, če so lahko doma. Američan med dopustom beli hišo, kosi travo, striže živo mejo in podobno. Hiše so kot iz kart. Vse je nizko, leseno in travica okrog. Tiste premožnejše so odmaknjene od mesta, z ogromnimi zelenicami, tudi gozdiček ne manjka, bazen...

Kako ste se znašli v mestnem vrvežu, pri nakupovanju...

Ni bilo težko. Tudi kupovali smo lahko, saj so nam takoj odprli račune, nekaj takega kot kreditne kartice. Bilo je zelo zanimivo. Kar na ulici so postavljeni avtomati. Svojo kartico vtakneš v avtomat, ki te vljudno pozdravi in prosi, da vpišeš svojo šifro in kaj želiš. Vtipkaš, koliko denarja bi rad dvignil in čez nekaj sekund odpreš vratca in ga dvigneš.

— Kar tako na ulici! Kaj pa varnost?

Ljudje so zelo disciplinirani. Banke pa postavljajo avtomate na mestih, ki so varna, tam kjer pa so že bolj »sumljiva« mesta, so avtomati v zaprtem prostoru, v katerem lahko vstopiš tako, da se s kartico najprej identificiraš. Vstopiš sam in vrata za teboj se zaprejo. Kadar pa dvigneš zunaj, ti nihče ne stoji za hrbtom, tudi če je vrsta, je prvi za teboj odmaknjen za kakšne tri ali

Zdaj!

štiri metre. Gledal sem jih tudi, ko so čakali na mestni avtobus, veliko ljudi, a so stali le eden po eden in se spomnil, kako se drenjamo pri nas.

Pripoveduje tudi o mestu Cleveland, ki po videzu ne navdušuje najbolj. Res, da je središče slovenskih izseljencev, kjer se še vedno, kljub tretjemu kolenu zbirajo potomci Slovencev. Družbeno življenje je veliko bolj pestro, kot smo ga navajeni doma. Tudi druge narodnosti so zelo aktivne.

Stavbe ne segajo visoko v nebo in mnogokje dajejo videz neurejenosti, kar je posledica velike krize, ki je zajela ta predel pred desetimi let, ko je propadla velika družba jeklarske industrije. To, pravijo tam, ni nobena tragika, proizvodnja se neha in ljudje gredo drugam. Če se je firma obvezala, da jih prekvalificira, to stori, ne glede na to ali je v tem mestu taka tovarna ali je ni.

Delavec proda hišo in ode. Tako se je zgodilo v Clevelandu, zato je še danes veliko hiš, ki samevajo. Niso čustveno vezani na nek kraj. Tudi otroci gredo vsak po svoje, srečajo se morda le enkrat na leto, ob praznikih.

Kot v vseh mestih, je tudi tukaj središče namenjeno poslovnim prostorom, bi-valne četrti pa na obrobju.

Zanimivo je tudi to, koliko pomeni za neko podjetje že zunanji videz stavbe, kjer ima poslovne prostore. Če hiša ni vzdrževana, propade in nihče več je ne kupi in tako četrti izumirajo.

Matjaž Sotler je z nalogo končal pred rokom, zato mu je ostalo še nekaj časa za privatne ogleda Amerike. Videl je res veliko: Los Angeles, San Francisco, Las Vegas, San Diego in še bi lahko naštevale. Na vprašanje, katero od mest bi si izbral, se je odločil za Chicago. Podnebje je podobno kot pri nas, leži ob jezeru, poletja so topla, zime s snegom. Mesto je urejeno in čisto, ima mnogo lepih stavb, nebotičnikov...

— Kaj vas je najbolj prevzelo?

New York, kjer so tako strašni kontrasti med bogastvom in revščino. Neverjetno, če se pelješ z ladjico in gledaš na Manhattan, je tako čudovit razgled, elegantne zgradbe, ko pa stopiš na ulico, vidiš prav smrdljivo mesto, ljudje bivajo kar na ulicah, pravijo, da predvsem narkomani. In Broadway sije v vsem svojem blišču, le ulico stran pa se srečaš z obupno bedo.

Niso tako socialna družba kot mi, vendar bi želeli, da bi marsikaj, kar sem videl tam, delovalo tudi pri nas. Na primer stimulacija in nagrajevanje. Priznavajo, da je denar sveta vladar. Kruto, vendar resnično. Tam je vsak odvisen le od sebe.

Vtisov je ogromno, je deljal moj sogovornik ob koncu. Komaj sedaj dojemam vse razlike in podoživljam, posebno, ko stopim doma v trgovino. Vera Peklar

Zahvala

Ob boleči in mnogo prerani izgubi mojega brata Janeza se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem, ki ste nam izrekli sožalje, podarili cvetje in ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Anton Čelan z družino

Zahvala ob odhodu v pokoj

Ob odhodu v svoj zasluženi pokoj se iskreno zahvaljujem svojim sodelavcem iz službe varovanje DO in gasilcem za darilo, ki mi bo trajen spomin. Enako se zahvaljujem tudi sindikalni organizaciji skupnih služb za pogostitev in darilo.

Vsem članom želim še mnogo uspehov in zadovoljstva pri nadaljnjem delu.

Vaš nekdanji sodelavec Vladimir Kajzovar

Mali oglasi

PRODAM CB postajo, usmernik in anteno. Žveгла — DE Proizvodnja aluminija (žaga), telefon 425.

ZAMENJAM trisobno stanovanje v Kidričevem, Vlahovičeva 1 (četvorček) za enosobno s centralnim ogrevanjem v Ptuj.

Franc Štruel

Pospravljanje

aluminij

Izdaja delavski svet Tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo — Uredniški odbor sestavljajo: Majda Zdravec, Mojca Cafuta, Viktorija Petauer, Majda Lampret, Srečo Širovnik, Rajko Topolovec, Marija Korada, Franc Sagadin, Ciril Majcen, Janez Liponik, Vera Peklar (odgovorna urednica). Fotografija: Stojan Kerbler, dipl. ing. Tisk Ptujška tiskarna, Ptuj. Člani kolektiva in upokojenci dobivajo list brezplačno. Rokopisov in slik ne vračamo. Naklada 4000 izvodov. Oproščeno temeljnega prometnega davka po mnenju Sekretariata za informacije pri IS Slovenije številka 321/172 z dne 24. oktobra 1975.